

PLAN ROZWOJU GOSPODARKI WODĄ NA TERENACH WIEJSKICH NA LATA 2022-2030 DLA POWIATU WSCHOWSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Instytucja Zarządzająca PROW na lata 2014 – 2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Publikacja opracowana w ramach działania „Lokalne Partnerstwo ds. Wody (LPW)” przez Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

PLAN ROZWOJU GOSPODARKI WODĄ NA TERENACH WIEJSKICH NA LATA 2022-2030 DLA POWIATU WSCHOWSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Instytucja Zarządzająca PROW na lata 2014 – 2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Publikacja opracowana w ramach działania „Lokalne Partnerstwo ds. Wody (LPW)” przez Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Opracowanie:

dr hab. inż. Andrzej Greinert prof. UZ

dr inż. Jakub Kostecki

dr hab. inż. Sylwia Myszograj, prof. UZ

dr inż. Ewelina Płuciennik - Koropczuk

Uniwersytet Zielonogórski
Instytut Inżynierii Środowiska
ul. Z. Szafrana 15
65-246 Zielona Góra
e-mail: sekretariat@iis.uz.zgora.pl

Zdjęcie na okładce: Jezioro Sławskie, fot. Sylwia Myszograj

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

Kalsk 91, 66-100 Sulechów

Centrala: 68 385 20 91

Sekretariat: 68 385 20 91 (wew. 301)

e-mail: sekretariat@lodr.pl

copyright by Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku 2022

Spis treści

1. Wstęp.....	5
2. Dokumenty strategiczne.....	12
3. Diagnoza zasobów wodnych.....	13
4. Rolnictwo	21
5. Środowisko	21
6. Społeczeństwo	23
7. Inne potrzeby/problemy.....	25
8. Cele strategiczne.....	25
9. Lista inwestycji i lokalnych działań do podjęcia w powiecie świebodzińskim.....	26
10. Wykorzystane materiały	28

1. Wstęp

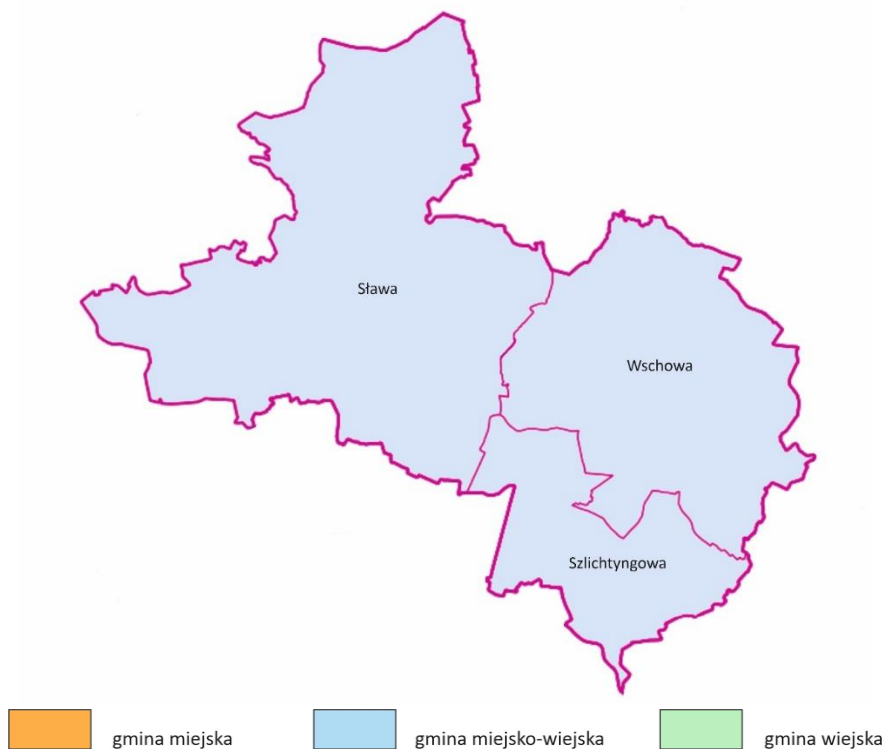
Charakterystyka powiatu

Powiat wschowski znajduje się w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego, sąsiadując z powiatami: nowosolskim, wolsztyńskim, leszczyńskim, górowskim i głogowskim.

Rys. 1. Powiat wschowski i graniczące z nim powiaty (na bazie mapy Geoportal.pl)

Powiat wschowski tworzą 3 gminy miejsko-wiejskie: Sława, Wschowa i Szlichtyngowa.

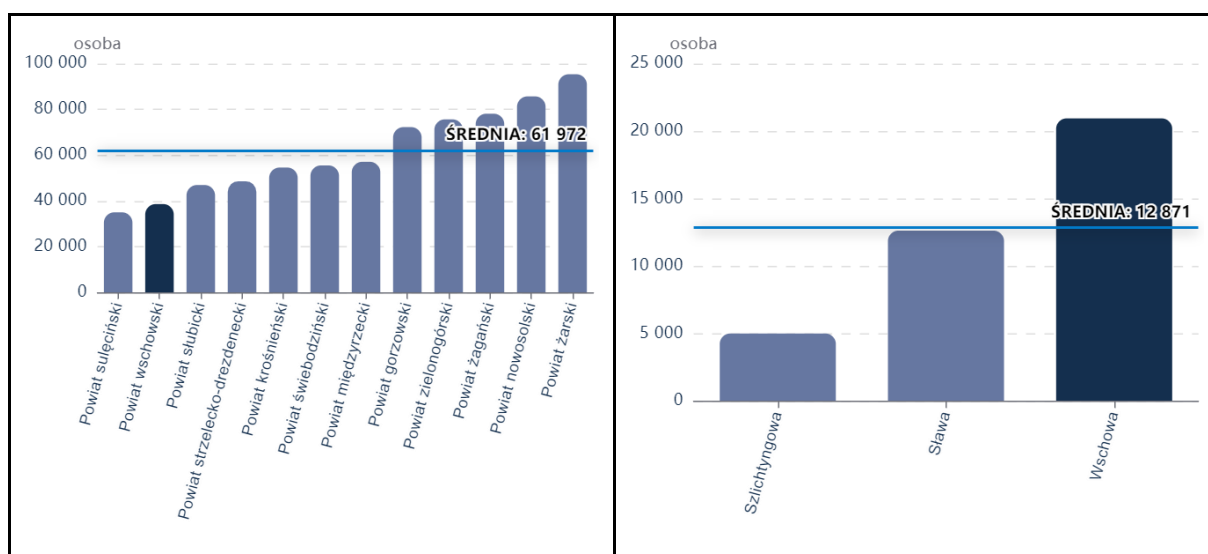
Rys. 2. Podział administracyjny powiatu wschowskiego na gminy (na bazie mapy Geoportal.pl)

Powiat zajmuje powierzchnię 624 km², co stanowi 4,5% powierzchni województwa. W powiecie znajduje się 55 miejscowości podstawowych (łącznie z 3 miastami), w tym 52 miejscowości podstawowych ogółem (45 wsi i 7 miejscowości pozostałych). Stolicą powiatu jest miasto Wschowa, o liczbie mieszkańców ok. 13,5 tys. Obszary wiejskie zorganizowane są w 45 sołectw.

Według danych na koniec grudnia 2021 r., powiat wschowski liczył 38318 mieszkańców, w tym 18896 mężczyzn i 19422 kobiety. Ludność powiatu stanowiła 3,8% populacji województwa. Ludność wiejska stanowiła w tym czasie 50,39%, a miejska 49,61% ogółu populacji powiatu. W miastach w okresie 2010-2021 wskaźnik udziału mieszkańców miast w populacji powiatu zmniejszył się o 0,64%. Gęstość zaludnienia powiatu wynosiła 61 mieszkańców na 1 km². W latach 2010-2021 odnotowano zmniejszenie liczby ludności powiatu o 7,6 na 1000 mieszkańców, tj. o ok. 1 tys. osób.

Podstawowe dane dla gmin powiatu:

- Sława: LM 12580 (pow. 327 km², liczba miejscowości 25, liczba sołectw 21),
- Szlichtyngowa: LM 5013 (pow. 100 km², liczba miejscowości 12, liczba sołectw 9),
- Wschowa: LM 20833 (pow. 197 km², liczba miejscowości 18, liczba sołectw 15).

Rys. 3. Liczba ludności w powiecie wschowskim i w poszczególnych gminach powiatu (Statystyczne Vademecum Samorządowca, GUS 2020)

Uwarunkowania przyrodnicze powiatu

Pod względem przyrodniczym, powiat wschowski jest częścią megaregionu Pozaalpejska Europa Środkowa, prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji: Pojezierza Południowobałtyckie i Niziny Środkowopolskie, znajdując się w granicach makroregionów: Obniżenie Milicko-Głogowskie i Pojezierze Leszczyńskie, mezoregionów: Pradolina Głogowska i Pojezierze Sławskie. Charakteryzuje się mocno pofałdowaną rzeźbą terenu ukształtowaną przez działalność lodowca skandynawskiego i jego wód roztopowych. Różnorodność warunków naturalnych, dobry stan środowiska, czyste jeziora i lasy wpływają na atrakcyjność turystyczną powiatu.

Obszar powiatu wschowskiego w 2021 r. był zalesiony w 39,3%, co oznaczało wzrost wskaźnika względem 2010 r., kiedy to wynosił on 38,9%. Grunty leśne publiczne ogółem zajmowały w 2021 r. powierzchnię 24477 ha. Powierzchnia ta była zdominowana przez grunty leśne publiczne, których powierzchnia ogółem wynosiła w 2021 r. 24407 ha, w tym 24262 ha w zarządzie Lasów Państwowych. Grunty leśne prywatne zajmowały wówczas powierzchnię 676 ha.

Użytki rolne ogółem stanowiły w 2020 r. 44,2% powierzchni powiatu, w tym 36,4% powierzchni powiatu było pod zasiewami. Łąki stanowiły 6,6%, a pastwiska 0,6% powierzchni powiatu.

Obszary cenne przyrodniczo, objęte różnymi formami ochrony w powiecie wschowskim stanowiły na koniec 2021 r. 22,2% jego powierzchni ogółem (13845 ha). Największy udział miały wśród nich: obszary chronionego krajobrazu (11842 ha) i parki krajobrazowe (2000 ha). W powiecie zarejestrowano 70 pomników przyrody. Na terenie powiatu znajdują się fragmenty obszarów Natura2000:

- PLB300011 Pojezierze Sławskie; gmina Sława, gmina Wschowa,
- PLH300041 Ostoja Przemęcka, na terenie Przemęckiego Parku Krajobrazowego,
- PLB020008 Łęgi Odrzańskie; na terenie gminy Szlichtyngowa,
- PLH020018 Łęgi Odrzańskie; południowa część gminy Wschowa.

Cennymi obszarami przyrody chronionej są również:

- Przemęcki Park Krajobrazowy; gmina Wschowa,
- obszar chronionego krajobrazu Pojezierze Sławsko-Przemęckie; gmina Sława i Wschowa,
- użytki ekologiczne Łąka Kochana i Myszkowskie Bagno; Nadleśnictwo Sława Śląska, Leśnictwo Zwierzyniec,
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Gaj Wandy”; gmina Sława.

Szczegółowe zestawienie form prawnie chronionych przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Ważniejsze obszary prawnie chronione w granicach powiatu wschowskiego.

Nazwa	Data utworzenia	Kod
Obszary chronionego krajobrazu		
Pojezierze Sławsko-Przemęckie	2003	PL.ZIPOP.1393.OCHK.602
Dolina Baryczy	1992	PL.ZIPOP.1393.OCHK.363
Parki krajobrazowe		
Przemęcki Park Krajobrazowy	1991	PL.ZIPOP.1393.PK.12
Zespół przyrodniczo-krajobrazowe		
Gaj Wandy	2017	PL.ZIPOP.1393.ZPK.355
Natura 2000 - Specjalne obszary ochrony		
Ostoja Przemęcka PLH300041	2011	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH300041.H
Łęgi Odrzańskie PLC020002	2020	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLC020002.H
Natura 2000 - Obszary specjalnej ochrony		
Pojezierze Sławskie PLB300011	2007	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB300011.B
Łęgi Odrzańskie PLC020002	2007	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLC020002.B
Użytek ekologiczny		
Myszkowskie Bagno	2004	PL.ZIPOP.1393.UE.0812013.301
Łąka Kochana	2004	PL.ZIPOP.1393.UE.0812013.300

Na obszarze powiatu znajdują się wyznaczone przez IBS PAN Korytarze Ekologiczne o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym:

- Lasy Sławskie KPdC-21B (obszar węzłowy o randze krajowej).

Uwarunkowania rolnicze powiatu

Powiat wschowski odznacza się piaszczystym podłożem geologicznym na większości obszaru, a co za tym idzie pokrywą glebową słabych klas bonitacyjnych, głównie IV-VI (1/3 gruntów ornych). Genetycznie są to gleby bielicoziemne i rdzawoziemne. Również część gleb dolin rzecznych to materiały słabe, o charakterystyce mad piaszczystych. W rejonach nadrzecznych i przyjeziornych występują także kompleksy gleb organicznych, w dużej mierze podlegających intensywnemu murszeniu. Najślabszymi glebami cechuje się gmina Sława, nieco lepszymi Wschowa i Szlichtyngowa. Pod względem charakterystyk klimatycznych, jest to rejon klimatu umiarkowanego przejściowego ciepłego, kształtującego się pod przeważającym wpływem oceanicznych mas powietrza atmosferycznego napływających z zachodu. Powodują one występowanie opadów atmosferycznych o średniej sumie rocznej ok. 650-700 mm, średniej temperatury rocznej ok. 9-10°C i okresu wegetacyjnego trwającego ok. 230 dni. Wraz ze zmianami klimatycznymi następuje pogorszenie charakterystyk opadowych, z wydłużeniem okresów bez opadów, przedzielonych okresami deszczy nawałnicowych. Stwarza to pogarszające się warunki dla rolnictwa i ochrony ekosystemów. Wydłuża się także okres z ekstremalną temperaturą w czasie lata, co wzmacnia ewapotranspirację.

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 r. w powiecie funkcjonowało 1290 gospodarstw rolnych. W zakresie charakterystyki powierzchni użytków rolnych, na 30,67 tys. ha gruntów gospodarstw rolnych ogółem, kolejne kategorie zajmowały:

- użytki rolne ogółem – 27,56 tys. ha (z tego 27,45 tys. ha w dobrej kulturze rolnej),
- grunty pod zasiewami – 22,72 tys. ha,
- grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi – 0,19 tys. ha,
- uprawy trwałe – 0,04 tys. ha,
- łąki trwałe – 4,09 tys. ha,
- pastwiska trwałe – 0,38 tys. ha,
- pozostałe użytki rolne – 0,11 tys. ha,
- lasy i grunty leśne – 0,62 tys. ha,
- pozostałe grunty – 2,49 tys. ha.

Względem danych z PSR z 2010 r. zwiększyła się powierzchnia gruntów gospodarstw rolnych ogółem, powierzchnia użytków rolnych ogółem i powierzchnia pod zasiewami. Zwiększyła się też powierzchnia łąk trwałych (według PSP2010 3,09 tys. ha). Nieznacznie poprawił się wskaźnik powierzchni będącej w dobrej kulturze rolnej, już bardzo wysoki w roku 2010 – z 98 do ponad 99%. Świadczy to o podejmowaniu działań intensyfikujących produkcję rolną na gruntach o dobrej jakości, przy jednoczesnej dużej presji w okresie 2010-2020 wywołanej pozyskiwaniem powierzchni dla nierolniczych form użytkowania terenu.

W poszczególnych gminach powiatu udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych wyniósł wg PSR z 2020 r. (w %):

- gmina Sława	84,6,
- gmina Szlichtyngowa	78,3,
- gmina Wschowa	81,7,

W powiecie, według danych PSR z 2020 r., gospodarstwa rolne ogółem pogrupowano według grup obszarowych:

- ogółem – 30,67 tys. ha,
- do 1 ha – 0,06 tys. ha,
- 1-5 ha – 1,54 tys. ha,

- 5-10 ha – 1,99 tys. ha,
- 10-15 ha – 3,22 tys. ha,
- 15 ha i więcej – 23,86 tys. ha.

W poszczególnych gminach powiatu średnia powierzchnia użytków rolnych wyniosła wg PSR z 2020 r. (w ha):

- gmina Sława 23,24,
- gmina Szlichtyngowa 14,84,
- gmina Wschowa 22,10.

Struktura produkcji roślinnej kształtowała się wg PSR 2020 jak poniżej:

- zboża razem – 16,50 tys. ha (więcej niż w PSR 2010 o ok. 750 ha),
- ziemniaki – 0,10 tys. ha (prawie trzykrotnie mniej niż w PSR 2010),
- buraki cukrowe – 0,55 tys. ha (dwukrotnie więcej w PSR 2010),
- rzepak i rzepik – 1,63 tys. ha (więcej niż w PSR 2010 o ok. 270 ha),
- warzywa gruntowe – 0,16 tys. ha (nieco więcej niż w PSR 2010, o ok. 30 ha).

Dane PSR 2020 wskazują na utrzymywanie w gospodarstwach rolnych powiatu 14,4 tys. szt. bydła ogółem, w tym 5,0 tys. krów. Poza tym odnotowano 16,0 tys. szt. trzody chlewnej ogółem, w tym 1,1 tys. loch, 360 tys. szt. drobiu ogółem, w tym 183 tys. szt. drobiu kurzego.

W poszczególnych gminach powiatu obsada zwierząt hodowlanych na 100 ha użytków rolnych wyniosła wg PSR z 2020 r. (w szt.):

	<u>bydło</u>	<u>świnie</u>	<u>drób</u>
- gmina Sława	38,5	91,1	2485,1
- gmina Szlichtyngowa	70,8	29,3	54,7
- gmina Wschowa	58,8	39,5	679,7

W powiecie wschowskim w PSR 2020 odnotowana została struktura użycia nawozów mineralnych na 1 ha użytków rolnych (UR) rocznie:

- nawozy mineralne ogółem – 173,6 kg,
- nawozy azotowe – 71,7 kg,
- nawozy fosforowe – 17,9 kg,
- nawozy potasowe – 84,1 kg,
- nawozy wapniowe – 112,4 kg.

W roku gospodarczym 2019/2020 w województwie lubuskim zużycie nawozów mineralnych i wapna na 1 ha użytków rolnych wyniosło: 94,5 kg ogółem, w tym: 52,7 kg N, 13,6 kg P, 28,3 kg K i 69,6 kg Ca. Jeszcze większe zużycie odnotowano jako średnią krajową: 132,9 kg ogółem, w tym: 70,4 kg N, 24,4 kg P, 38,1 kg K i 91,3 kg Ca. W powiecie wschowskim stosowano zdecydowanie więcej nawozów mineralnych, niż w województwie. W prawie wszystkich grupach nawozów (poza fosforowymi) zużycie w powiecie było też większe niż średnio w Polsce. Zużycie nawozów wapniowych było również większe niż średnia dla województwa i dla kraju. W 2020 r., według raportów IUNG-PIB, województwo lubuskie było jednym z bardziej zagrożonych suszą rolniczą w Polsce. W stosunku do większości upraw było wymienione jako czwarte (po województwach zachodniopomorskim, pomorskim i wielkopolskim), zarówno pod względem udziału gmin zagrożonych w ogólnej ich liczbie w województwie, jak udziału powierzchni zagrożonej. Złą sytuację odzwierciedla też Klimatyczny Bilans Wodny (KBW), na podstawie którego dokonywana jest ocena stanu zagrożenia suszą. Wskaźnik KBW wyznaczony przez IUNG-PIB, dla powiatu wschowskiego w 2020 r. wskazywał na bardzo duży poziom zagrożenia suszą w powiecie. Najdłuższy okres zagrożenia charakteryzował gminę Sława

gleby poniżej 30-40%) w strefie korzeniowej gleb (7-28 cm p.p.t.) już w połowie marca, a w głębiej zalegających warstwach glebowych (28-100 cm p.p.t.) od połowy kwietnia. Sytuacja pogarszała się do początku sierpnia 2022 r., osiągając w tym czasie wskaźniki dla warstwy gleb 7-28 cm p.p.t. na poziomie ok. 22% i dla warstwy 28-100 cm p.p.t. na poziomie ok. 5%. W latach 2017, 2020 i 2021 na cele nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych w powiecie wschowskim nie pobierano wody.

Charakterystyka partnerstwa

Głównym celem działania Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW) jest wsparcie współpracy i zainicjowanie kontaktów między lokalnym społeczeństwem, a instytucjami i urzędami w zakresie poprawy gospodarki wodnej na obszarach wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa. Ustalono, że partnerstwa powstawać będą na poziomie powiatów, które stanowią istotne obszary geograficzne do podejmowania działań strategicznych. W województwie lubuskim projekt Lokalnego Partnerstwa Wodnego realizowany jest w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).

Skład instytucjonalny i osobowy LPW w powiecie wschowskim na podstawie deklaracji współpracy (na dzień 01.09.2022 r.) jest następujący:

- Gmina Sława - Burmistrz Gminy Sława Cezary Sadra kuła;
- Gmina Szlichtyngowa - Burmistrz Gminy Szlichtyngowa Jolanta Wielgus;
- Gmina Wschowa - Burmistrz Gminy Wschowa Konrad Antkowiak;
- Powiat wschowski - Starosta Andrzej Bielawski, Wicestarosta Waldemar Starosta;
- Naczelnik Wydziału Budownictwa i Ochrona Środowiska Starostwa Powiatowego we Wschowie Zbigniew Marciniak;
- Zarząd Zlewni Wody Polskie - Dyrektor Zarządu Zlewni Wody Polskie Jan Wardecki;
- Powiatowa Spółka Wodna we Wschowie - Przewodniczący Zarządu Powiatowej Spółki Wodnej we Wschowie Tadeusz Skrzyczyński.

Realny wpływ na gospodarowanie wodą w powiecie wschowskim zgodnie ze swoimi kompetencjami mają wszyscy członkowie LPW. Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie, m.in. edukacji publicznej, kultury fizycznej i turystyki, gospodarki wodnej, ochrony środowiska i przyrody, rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego oraz ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpozarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska. Każda z wymienionych gmin jako jednostka samorządu terytorialnego realizuje zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej, m.in. w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej.

W Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie na wszystkich szczeblach struktury działają trzy podstawowe pionery merytoryczne: pion ochrony przed powodzią i suszą, pion usług wodnych, pion zarządzania środowiskiem wodnym. Pion ochrony przed powodzią i suszą zajmuje się wszystkimi sprawami związanymi z tymi zjawiskami: planowaniem, przygotowaniem projektów i realizacją inwestycji oraz utrzymaniem i eksploatacją obiektów hydrotechnicznych. Pion prowadzi też sprawy związane z zapewnieniem wody na potrzeby rolnictwa oraz sprawy związane z monitorowaniem sytuacji hydrologiczno-meteorologicznej i sytuacjami kryzysowymi. Pion usług wodnych zajmuje się wszystkimi sprawami związanymi z użytkownikami wód, przede wszystkim wydawaniem zgód

wodnoprawnych, naliczaniem opłat za usługi wodne, kontrolą gospodarowania wodami, współpracą z różnymi użytkownikami wód, m.in. w sprawach dotyczących żeglugi śródlądowej, energetyki, przemysłu, turystyki i rekreacji. Pion zarządzania środowiskiem wodnym zajmuje się sprawami związanymi przede wszystkim z wdrażaniem dyrektyw unijnych.

Natomiast zadania spółek wodnych obejmują przede wszystkim wykonywanie, utrzymywanie oraz eksploatację urządzeń służących do: zapewnienia wody dla ludności, w tym uzdatniania i dostarczania wody; ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w tym odprowadzania i oczyszczania ścieków; ochrony przed powodzią; melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych; wykorzystywania wody do celów przeciwpożarowych; utrzymywania wód.

2. Dokumenty strategiczne

Diagnoza obszaru, identyfikacja potrzeb i problemów powinna być zgodna z dokumentami strategicznymi. Lista aktualnych dokumentów strategicznych odnoszących się do gmin i powiatu, których treści mają znaczenie dla gospodarki wodą na terenie powiatu:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030; Uchwała Sejmiku Województwa Lubuskiego XXVIII/397/21 z dnia 15 lutego 2021 r.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego; Uchwała Sejmiku Województwa Lubuskiego XLI/667/18 z dnia 23 kwietnia 2018 r.
- Opracowanie ekofizjograficzne Województwa Lubuskiego. Przyroda ożywiona. Zarząd Województwa Lubuskiego. Zielona Góra. 2008.
- Rejestr rezerwatów przyrody województwa lubuskiego – stan na 3 sierpnia 2022 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr obszarów chronionego krajobrazu – stan na 27 kwietnia 2022 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr zespołów przyrodniczo-krajobrazowych województwa lubuskiego – stan na 5 maja 2021 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr parków krajobrazowych województwa lubuskiego – stan na 21 maja 2021 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr pomników przyrody województwa lubuskiego – stan na 2 czerwca 2022 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr użytków ekologicznych województwa lubuskiego – stan na 16 marca 2022 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr stanowisk dokumentacyjnych województwa lubuskiego – stan na 25 stycznia 2016 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030; Uchwała nr XXVII/181/2021 Rady Powiatu Wschowskiego z dnia 25 października 2021 r.
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wschowskiego na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 roku wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko; Uchwała Nr IV/21/2019 Rady Powiatu Wschowskiego z dnia 5 lutego 2019 r.
- Program Ochrony Środowiska dla Gmin / Miast / Miast i Gmin.
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gmin.

3. Diagnoza zasobów wodnych

Oś hydrograficzna powiatu

Pod względem uwarunkowań hydrogeologicznych powiat wschowski należy do terenów ubogich w zasoby wodne. W całości przynależy do dorzecza Odry. Oś hydrograficzną obszaru stanowi sieć cieków i kanałów wzbogaconych o jeziora o charakterze przepływowym. Szczegółowy wykaz cieków przepływających przez powiat wschowski zestawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Wykaz cieków przepływających przez powiat wschowski.

Nazwa cieku	Długość ogólna, km	Nazwa cieku	Długość ogólna, km
Odrzański Kanał Południowy	5,5	Dopływ spod Osowej Sieni	7,7
Dopływ spod Szreniawy	7,4	Dopływ spod Nagórnych	4,8
Dębogóra	7,8	Dopływ ze Wschowy	7,6
Dopływ z Tyrszelin	2,2	Dopływ z Konradowa	2,8
Kanał Sarnka (Białogórska Struga)	3,9	Dopływ spod Wincentowa	2,3
Radzyńska Struga	4,4	Krzycki Rów	22,6
Cienica	15,0	Dopływ spod Zamysłowa	2,6
Czernica	12,6	Dopływ spod Kowalewa	2,2
Kanał Moczar	5,3	Dopływ W Górczynie	3,1
Stoczek	6,8	Dopływ spod Dryżyny	4,0
Młynówka Kaszczorska	7,3	Dopływ spod Goli	3,7
Krzepielówka	5,1	Przysieka	1,5
Spółdzielczy Rów	9,7	Kopanica	16,9
Łącznik	10,7	Dopływ z Siedlnicy	3,2
Garliczka	7,1	Polski Rów	2,1
Odra	5,17		

Na podstawie <https://wody.isok.gov.pl>

Wszystkie zbiorniki wodne znajdują się w obrębie gminy Sława i Wschowa. Ogólną charakterystykę zbiorników wodnych przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Wykaz zbiorników wodnych na terenie powiatu wschowskiego.

Nazwa	Gmina	Morfometria							
		Pow.	Rzędna lustra	Objętość	Głębokość średnia	Głębokość maks.	Długość maks.	Szerokość maks.	Długość linii brzegowej
		ha	m n.p.m.	tys. m	m	m	km	km	km
Dronik	Sława	10	-	-	-	1,3	-	-	-
Dronickie (Steklno Górne)	Sława	10,2	-	83,32	-	2,5	-	-	-
Sławskie	Sława	817,3	57,4	-	5,2	12,3	9,23	1,65	27,3
Tarnowskie Wielkie	Sława	91,6	59,0	3504	3,8	7,5	2,5	0,725	6,78
Kuźnickie (Błotne)	Sława	19,9	57,5	-	1,5	2,3	1,06	0,25	2,70
Tarnowskie	Sława	35,7	58,8	-	3,3	7,2	1,53	0,5	3,45

Małe									
Głuchowskie (Młyńskie Duże/Oglisz/Oleszno)	Sława	10,0	60,9	-	4,0	6,1	0,71	0,17	1,59
Młyńskie Małe (Kamienne)	Sława	5,6	-	-	-	3,1	-	-	-
Pluszne (Brzezie/Radzyńskie)	Sława	9,6	-	-	-	4,4	-	-	-
Dąbie	Wschowa	-	-	-	-	-	-	-	-
Lgińskie (Lgiń Duży)	Wschowa	75,5	-	-	7,0	17,0	-	-	-
Lginko	Wschowa	-	-	-	-	-	-	-	-

Na podstawie Choiński A. Katalog jezior Polski. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2006, s. 550, portale gminne

Rys. 4. Sieć hydrograficzna powiatu wschowskiego (na podstawie <https://mapy.geoportal.gov.pl/>)

Przepuszczalność gruntów

Przepuszczalność gruntów jest bezpośrednio zależna od ich składu granulometrycznego, zawartości materii organicznej, stopnia i sposobu uformowania warstw, pozycji w reliefie, stopnia wysycenia wodą, struktury gleb i układu profilu glebowego oraz zmian antropogenicznych. Większa część powiatu zbudowana jest z utworów przepuszczalnych (piaski, żwiry, mułki rzeczne). W obrębie dolin rzecznych, oprócz piaszczystych utworów przepuszczalnych, występują również utwory organiczne (torfy i namuły). Część powiatu zbudowana jest z mozaiki utworów przepuszczalnych (piaski i żwiry sandrowe) i nieprzepuszczalnych (gliny zwałowe, ich zwietrzliny, gliny moren czołowych).

Zasoby wodne

Zaopatrzenie w wodę do celów komunalnych, jak i przemysłowych odbywa się głównie z zasobów wód podziemnych, przy czym znaczenie gospodarcze mają poziomy czwartorzędowy i trzeciorzędowy.

W powiecie wschowskim zasoby dyspozycyjne wód podziemnych kształtują się na poziomie 30 291 000 m³/rok. Stan rezerw zasobów wód podziemnych dla powiatu świebodzińskiego wynosi 28 681 100 m³/rok (94,69 %), przy wielkości poboru na poziomie 1 609 900 m³/rok.

Jednolite części wód powierzchniowych

Teren powiatu wschowskiego znajduje się w obrębie jednolitych części wód powierzchniowych – rzecznych (9) i jeziornych (3). Ogólną charakterystykę przedstawiono w tabelach 5 i 6.

Stan analizowanych jednolitych części wód powierzchniowych – rzecznych można określić jako zły. Wyniki badań prowadzonych w ubiegłych latach (RW60001715632 – 2018 r., w latach 2010-2015: RW60001715632, RW600017154332, RW60001915499, RW6000191489, RW6000251564899, RW6000015649) w większości przypadków pozwalają na określenie stanu chemicznego jako „poniżej dobrego” gdy celem środowiskowym dla JCWP rzecznych w zakresie stanu chemicznego jest dobry stan chemiczny. Tylko Krzycki Rów od dół. ze Wschowy do Odry charakteryzował dobry stan chemiczny. Wszystkie JCWP zostały sklasyfikowane jako wody w złym stanie.

Tabela 5. Jednolite części wód powierzchniowych – płynących.

Nazwa	KOD	Typ	Presja	Derogacje	Rok osiągnięcia celów środowiskowych	Osiągnięcie celów środowiskowych
Krzycki Rów do dół. ze Wschowy z jez. Krzyckim Wielkim	RW600017154332	17	nierozpoznana presja, presja komunalna	4(4) - 1	2021	zag.
Krzycki Rów od dół. ze Wschowy do Odry	RW60001915499	19	nierozpoznana presja, rolnictwo	4(4) - 1	2027	zag.
Polski Rów od Rowu Kaczkowskiego do Baryczy	RW6000191489	19	niska emisja, rolnictwo	4(4) - 1	2027	zag.
Odra od Wałów Śląskich do Kanału Wschodniego	RW6000211511	21	niska emisja, rolnictwo	4(4) - 1, 4(5) - 1, 4(5) - 2, 4(7)	2027	zag.
Obrzański Kanał Południowy	RW6000015649	0	nierozpoznana presja	4(4) - 1, 4(7)	2021	zag.
Obrzyca do Ciekącej z jez. Sławskim, Tarnowskim Dużym	RW60001715632	17	-	-	2015	niezag.
Kanał Moczar	RW6000171548	17	-	-	2015	niezag.
Młynówka Kaszczorska z jez. Wieleńskim, Białym-Miałkim, Lgińsko	RW6000251564899	25	nierozpoznana presja, presja komunalna, niska emisja	4(4) - 1	2027	zag.
Spółdzielczy Rów	RW60001715449	17	-	-	2015	niezag.

0 - typ nieokreślony (kanały), 17 - potok nizinny piaszczysty, 18 - potok nizinny żwirowy, 19 - rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta, 20 - rzeka nizinna żwirowa, 23 - potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych, NAT – naturalna część wód, SCW - sztuczna część wód, SZCW – silnie zmieniona część wód
zag. – zagrożone, niezag. – niezagrożone, 4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych, 4(4) - 2 derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty, 4(7) nowe modyfikacje (przekształcenie charakterystyk fizycznych / nowy zrównoważony rozwój działalności człowieka)

Wszystkie jednolite części wód jeziornych badane przez WIOŚ w 2018 r. wykazały znaczny stopień degradacji. W przypadku LW10002 stwierdzono obecność azotu i fosforu ogólnego na poziomie 2 klasy czystości co wpłynęło na obecność fitoplanktonu. W wodzie stwierdzono występowanie zanieczyszczeń o charakterze antropogenicznym: benzo(a)pirenu, benzo(b)fluorantenu, benzo(k)fluorantenu, benzo(g,h,i)perylenu, fluorantenu, antracenu. Ogólnie analizowane wody (jako JCWP) zakwalifikowano w złym stanie wód.

Dla LW10025 i LW10007 stwierdzono słaby stan ekologiczny, zły stan wód wynikający z obecności azotu i fosforu. W przypadku LW10007 występowały jeszcze inne zanieczyszczenia w tym metale ciężkie.

Tabela 6. Jednolite części wód powierzchniowych – stojących.

Nr JCWP	Nazwa	Kategoria JCWP	Typ JCW	Status JCWP	Aktualny Stan JCW	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
LW10025	Lgińsko	Jezioro	3a	NAT	zły	zagrożona
LW10002	Sławskie	Jezioro	3b	NAT	zły	zagrożona
LW10007	Tarnowskie Duże	Jezioro	3b	NAT	dobry	niezagrożona

2a - Jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane; Jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane, 3a – jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane, 3b - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane

Rys. 5. JCWP w obrębie powiatu wschowskiego (na podstawie <https://mapy.geoportal.gov.pl/>)

Jednolite części wód podziemnych

Teren powiatu wschowskiego przynależy do trzech jednostek jednolitych części wód: PLGW600069, PLGW600078, i PLGW600079. Przynależą one do dorzecza Odry, Region wodny Środkowej Odry, podlegają pod RZGW we Wrocławiu.

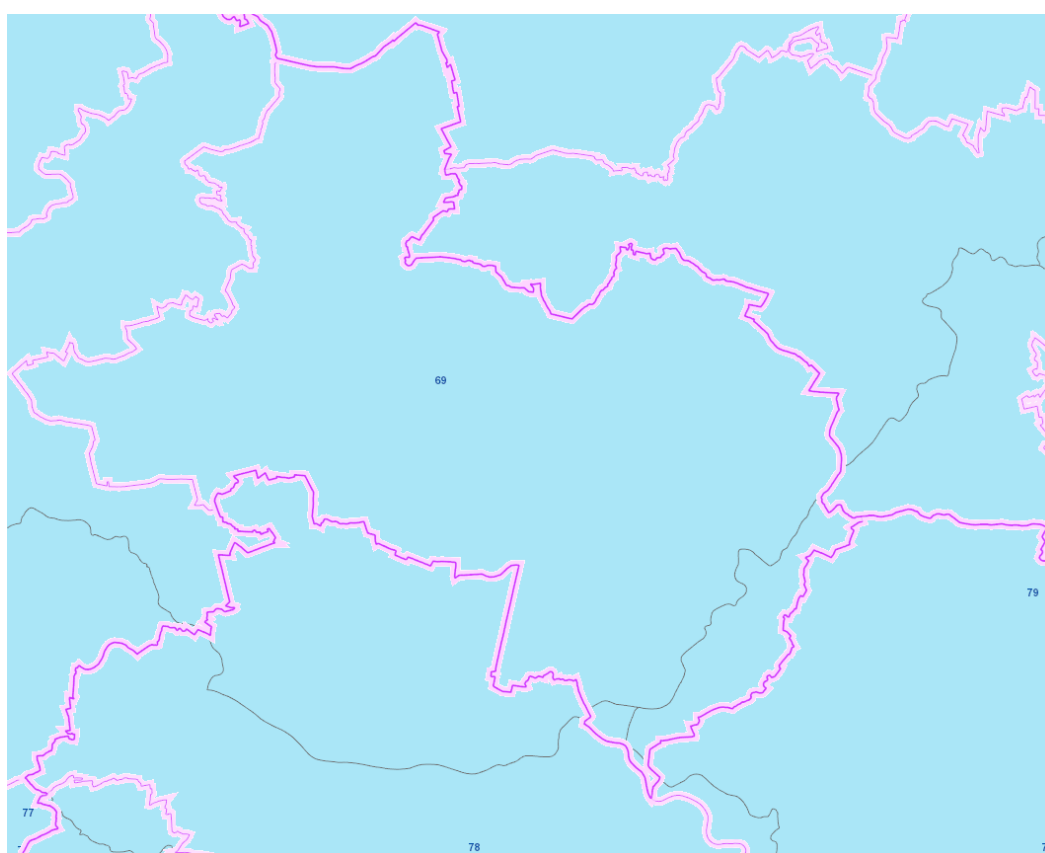
- PLGW600069 posiada dwa poziomy wodonośne. Charakteryzuje je zwierciadło częściowo napięte (czwartorzęd) i napięte (neogen - miocen). Głębokość występowania warstw wodonośnych wynosi od 0 do 18 m (czwartorzęd) i od 52 do 140 m (miocen). Miąższość poziomów wodonośnych sięga odpowiednio 6-55 i 7,5-50 m. Współczynnik filtracji wynosi odpowiednio 0,042-3 i 0,079-0,9 m/h. Zasilanie warstw wodonośnych odbywa się głównie poprzez infiltrację opadów atmosferycznych. Struktury czwartorzędowe zasilane są bezpośrednio lub poprzez utwory słabo przepuszczalne. Źródła antropopresji nie występują.
- PLGW600078 posiada dwa poziomy wodonośne (czwartorzęd i neogen - miocen). Poziom czwartorzędowy charakteryzuje zwierciadło swobodne, lokalnie napięte, a głębokość występowania warstw wodonośnych wynosi od 0 do ok. 100 m. Miąższość poziomów wodonośnych sięga od 0 do ok. 100 m. Współczynnik filtracji wynosi od 0,00625-4,375 m/h. Piętro paleogeńsko-neogeńskie charakteryzuje zwierciadło napięte, a głębokość występowania warstw wodonośnych wynosi od kilkunastu do ponad 150 m. Miąższość poziomów wodonośnych sięga od 5 do 65 m. Współczynnik filtracji wynosi od 0,02 do 2,5 m/h. Zasilanie systemu wodonośnego następuje drogą przesączania poprzez nadległe poziomy oraz przez okna hydrogeologiczne (Odra i jej dopływy - Śląska Ochla i Czarna Struga). Jako źródła antropopresji wymienia się leje depresji związane z prowadzonym odwodnieniem górniczym.
- PLGW600079 posiada dwa poziomy wodonośne (czwartorzęd i neogen). Poziom czwartorzędowy charakteryzuje zwierciadło częściowo napięte, neogen – napięte. Głębokość występowania warstw wodonośnych wynosi od 0,5-70 oraz 40-160 m. Miąższość poziomów wodonośnych sięga odpowiednio 3-90 m oraz 4-40 m. Współczynnik filtracji wynosi od 0,0125-3,3 i 0,008-2,96 m/h. Zasilanie systemu wodonośnego następuje drogą przesączania z nadległych poziomów czwartorzędowych lub bezpośrednio przez infiltrację opadów przez nadkład gliniasto-ilasty. Odpływ wód podziemnych, zarówno piętra czwartorzędowego jak i miocenijskiego, wymuszony jest drenującym charakterem doliny Odry i Baryczy oraz jej dopływów.

Głównym rodzajem użytkowania dla wszystkich analizowanych JCWPd było użytkowanie rolniczo-leśne. Dla wszystkich JCWPd występujących w granicach powiatu zielonogórskiego głównym celem środowiskowym, jako wód przeznaczonych do poboru na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, jest utrzymanie jakości wód w stanie niepogorszonym. Dla wszystkich analizowanych JCWPd termin osiągnięcia celów środowiskowych wyznaczono na 2015 r. Nie występowało ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, w związku z czym nie przewidziano derogacji.

Badania jakości wód podziemnych prowadzono w sieci monitoringu krajowego, w ramach monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego. Jest on prowadzony w celu dokonania oceny wpływu oddziaływań naturalnych jak i antropogenicznych, o zróżnicowanym horyzoncie czasowym. Stan wód podziemnych w powiecie wschowskim badany był w 2016 r. Badania przeprowadzono dla punktu zlokalizowanego w m. Wschowa, wchodzącego w skład JCWPd PLGW600069. Ostateczną klasyfikację zawarto w tabeli 7.

Tabela 7. Ocena jakości wód podziemnych

Miejscowość	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m]	Klasa jakości - wskaźniki fizyczno-chemiczne	Klasa jakości - wskaźniki organiczne	Końcowa klasa jakości	Przyczyna zmiany klasy jakości
Wschowa	Q	55	III	-	II	tylko Fe (geogeniczne pochodzenie) i O ₂ (pomiar w zróżnicowanych warunkach środowiskowych) w III klasie jakości, głębokość otworu 72.8 m, poziom wodonośny izolowany gliną zwałową o miąższości 27.2 m

Rys. 6. JCWPd w obrębie powiatu wschowskiego (na podstawie <https://geolog.pgi.gov.pl/>)

Główne zbiorniki wód podziemnych

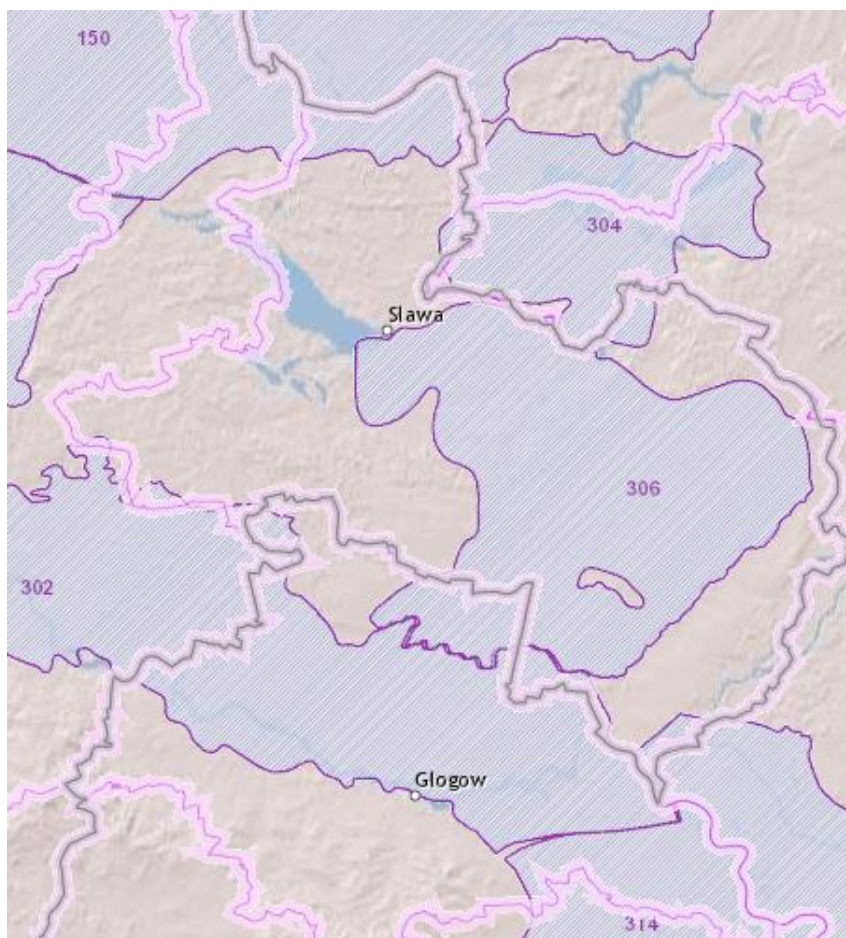
Teren powiatu zalega na czterech Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych. Większa część obszaru – na zbiorniku nr 306 Wschowa, północny fragment – na zbiorniku nr 150 Pradolina Warszawa-Berlin (Koło-Odra) i zbiorniku 304 (Zbiornik międzymorenowy Zbąszyń). Na południu znajduje się zbiornik 302 Pradolina Barycz-Głogów (W).

GZWP 150 Pradolina Warszawa-Berlin (Koło-Odra) wykazuje zasoby dyspozycyjne na poziomie 350,00 tys.m³/d. Średnia głębokość ujęć to ok. 25÷35 m. Pod względem ochrony przed zanieczyszczeniem zbiornik zaliczany jest do obszarów wymagających najwyższej ochrony (ONO).

GZWP 302 Pradolina Barycz-Głogów (W) wykazuje zasoby dyspozycyjne na poziomie 142,05 tys.m³/d. Średnia głębokość ujęć to ok. 20÷40 m. Pod względem ochrony przed zanieczyszczeniem zbiornik zaliczany jest do obszarów wymagających najwyższej ochrony (ONO).

GZWP 304 Wschowa wykazuje zasoby dyspozycyjne na poziomie 19 tys.m³/d. Średnia głębokość ujęć to ok. 25 m. Pod względem ochrony przed zanieczyszczeniem zbiornik zaliczany jest do obszarów wymagających najwyższej ochrony (ONO).

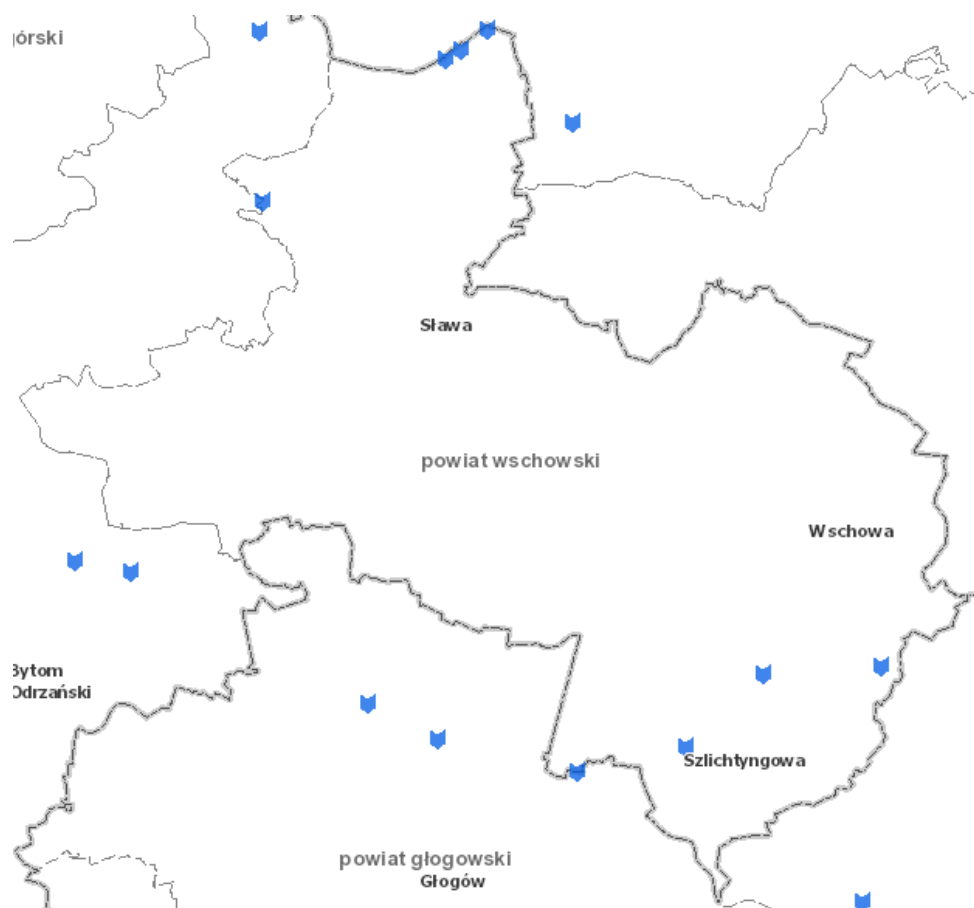
GZWP 306 Wschowa wykazuje zasoby dyspozycyjne na poziomie 22 tys.m³/d. Średnia głębokość ujęć to ok. 35 m. Pod względem ochrony przed zanieczyszczeniem zbiornik zaliczany jest do obszarów wymagających najwyższej ochrony (ONO).

Rys. 7. GZWP w obrębie powiatu wschowskiego (na podstawie <https://geolog.pgi.gov.pl/>)

Infrastruktura wodna

Na terenie powiatu wschowskiego znajduje się 8 jazów. Szczegółowe rozmieszczenie urządzeń wodnych przedstawiono na rys. 8.

Rys. 8. Urządzenia wodne w obrębie powiatu wschowskiego (na podstawie <https://wody.isok.gov.pl>)

Tabela 8. Zestawienie urządzeń wodnych na terenie powiatu wschowskiego.

Jaz	Wysokość piętrzenia, m	Ciek
89966	b.d.	Obrzyca
88954	b.d.	Obrzański Kanał Południowy
89625	b.d.	Obrzański Kanał Południowy
89990	2,0	Obrzański Kanał Południowy
88745	1,0	Krzycki Rów
88746	1,8	Krzycki Rów
88747	1,8	Krzycki Rów
88748	1,8	Kopanica

Spółki wodne

Na terenie powiatu funkcjonuje 2 spółki wodne (tabela 9). Do głównych celów większości Spółek zalicza się budowę urządzeń melioracji szczegółowej oraz utrzymanie i eksploatację urządzeń melioracji szczegółowej i podstawowej.

Tabela 9. Zestawienie spółek wodnych na terenie powiatu wschowskiego.

Spółka wodna	Numer
Powiatowa Spółka Wodna we Wschowie	id 3742, SIGW 12761
Gminna Spółka Wodna Wschowa	id 3834, SIGW 12681

4. Rolnictwo

Na terenie powiatu należy podjąć szereg działań ukierunkowanych na rozwiązanie problemów rolnictwa powiązanych z gospodarką wodną - zwłaszcza w obliczu zmian klimatu, charakteryzujących się wydłużaniem się okresów suchych, przy z drugiej strony występujących deszczach nawałnicowych:

- poprawa retencji terenów poprzez zapewnienie regulacji poziomu wody w rowach melioracyjnych i na małych ciekach wodnych;
- zapewnienie drożności rowów melioracyjnych;
- melioracja lub udrożnienie starych systemów melioracyjnych na polach uprawnych o wysoko stagnujących wodach podskórnych i gruntowych;
- wzmocnienie możliwości retencjonowania wody przez słabe gleby wytworzone z piasków poprzez działania strukturotwórcze, głównie nawożenie organiczne i wapnowanie;
- budowa lokalnych zbiorników wodnych w ramach programów małej retencji;
- zastosowanie skutecznych rozwiązań w ramach gospodarki ściekami, osadami ściekowymi i nawozami organicznymi celem uzyskania znaczącej poprawy stanu wód powierzchniowych, które mogą być wykorzystane jako źródło wody do nawadniania upraw;
- poprawa warunków uprawowych poprzez inwestycje w systemy nawadniania pól.

5. Środowisko

Renaturyzacja rzek

W 2020 r. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie zakończyło realizację zadania pt. „Opracowanie krajowego programu renaturyzacji wód powierzchniowych”. Renaturyzacja to działania zmierzające do przywrócenia ciekom i zbiornikom wodnym, przekształconym przez człowieka, stanu zbliżonego do naturalnego. Renaturyzacja wód powierzchniowych obejmuje: poprawę retencji korytowej, dolinowej, normalizację stosunków wodnych w zlewni, renaturyzację mokradeł i torfowisk, przywracanie ciągłości i różnorodności hydromorfologicznej cieków i jezior.

Głównym celem Krajowego Programu Renaturyzacji Wód Powierzchniowych (KPRWP) jest zaproponowanie obszarów (zwanymi Obszarami Priorytetowymi) wraz z przypisanymi dla nich działaniami, które powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności, biorąc pod uwagę uwarunkowania środowiskowe i ekonomiczne. Na potrzeby KPRWP dla każdej z kategorii wód powierzchniowych (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) został opracowany Katalog działań naprawczych umożliwiających zachowanie lub odtworzenie stanu naturalnego wód powierzchniowych. Działania renaturyzacyjne należy realizować zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju spójnymi z celami i wymogami wynikającymi z innych dokumentów prawnych i strategicznych.

Główne zadania określone w KPRWP do realizacji w powiecie wschowskim (m.in. rzeki Odra, Krzycki Rów) dotyczą działań takich jak m.in.:

- całkowite, konsekwentne i planowe zaniechanie ingerencji w ciek; pozostawienie naturalnym procesom hydromorfologicznym ("utrzymanie bierne");
- zaniechanie, ograniczenie lub modyfikacja wykaszania roślin oraz drzew i krzewów z brzegów śródlądowych wód powierzchniowych, a także usuwania przeszkód naturalnych;
- sadzenie drzew i krzewów na brzegach wód;

- wprowadzanie rumoszu drzewnego (powalone drzewa swobodnie leżące, zakotwione fragmenty martwych drzew), wprowadzanie pni drzew, głązów, sekwencji głązów, kierujących nurt;
- utworzenie nowego koryta lub odtwarzanie koryta historycznego, zwykle meandrowego lub roztokowego i zróżnicowanego strukturalnie;
- wprowadzanie przyzm żwirowo-kamiennych naśladujących układy bystrzy i plos lub kierujących przepływ;
- likwidacja lub udrażnianie przegród poprzecznych;
- zabudowa linii spływu i rozsączanie wody, tworzenie drobnych oczek wodnych przechwytyjących spływ.

Gospodarka wodna na terenach leśnych

Powiat znajduje się pod zarządem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze. W ubiegłych latach realizowane były dwa projekty zewnętrzne:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 – „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” (MRN1).
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 "Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych" (MRN2).

Projekt MRN2 jest w trakcie realizacji – do końca 2023 r. Żadna z inwestycji nie została zrealizowana na terenie powiatu wschowskiego.

6. Społeczeństwo

Gospodarka wodna

Według danych z 2020 r. długość eksploatowanej sieci wodociągowej na terenie powiatu wschowskiego wynosiła 354,9km. Do sieci podłączonych było 36065 mieszkańców powiatu (ok. 93,4% ogółu ludności powiatu), w tym 96,9% mieszkańców miast i 90 % mieszkańców wsi. Natomiast uwzględniając ilość budynków podłączonych do sieci wodociągowej w odniesieniu do ogółu budynków mieszkalnych było to 85,6%, odpowiednio 76,1% w miastach i 91,6% na wsi. Najniższy stopień zwodociągowania jest na terenach wiejskich gminy Sława i wynosi 83 %.

Ludność zaopatrywana jest w wodę do spożycia przez ujęcia, które posiadają stacje uzdatniania wody. W 2020 r. ogólne zużycie wody w gospodarstwach domowych wynosiło 1414,3 dam³. Średnie zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu kształtowało się na poziomie 36,5 m³. Największe zużycie wody na 1 mieszkańca odnotowano w gminie wiejskiej Wschowa (52,3 m³/os) a najniższe w gminie wiejskiej Sława (18,8 m³/os). Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem wynosił 29,1% , przy czym w gminie Sława był najwyższy i wynosił 54,3%.

Gospodarka ściekowa

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu wschowskiego w 2020 r. wynosiła 195,7km. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 26760 mieszkańców powiatu (69,3% ogółu ludności powiatu), w tym 94,6 % ludności w miastach i 44,2% ludności wsi. Natomiast uwzględniając ilość budynków podłączonych do kanalizacji w odniesieniu do ogółu budynków mieszkalnych było to 46,9%, odpowiednio 78,2% w miastach i 27,1 % na wsi. Gminą o najniższym stopniu skanalizowania wynoszącym 21,9% jest gmina wiejska Sława. Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej wynosiła 55,14 %. Roczna ilość ścieków odprowadzonych do oczyszczalni ścieków wynosiła w 2020 r. 1317 dam³. Przepustowość oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w powiecie wschowskim ogółem wynosi 7575 m³/d.

Na terenie powiatu funkcjonują 3 oczyszczalnie ścieków komunalnych: 2 oczyszczalnie biologiczne i 1 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Z oczyszczalni ścieków na terenie powiatu wschowskiego w 2020 r. korzystały 24131 osoby (w tym 38,4% korzystało z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów), co stanowi 62,5%, w ogólnej liczby ludności powiatu. W miastach jest to 96,3% i z 28,9% na wsi.

Na terenie powiatu wschowskiego funkcjonuje 3059 zbiorników bezodpływowych do magazynowania nieczystości ciekłych oraz 137 przydomowych oczyszczalni ścieków.

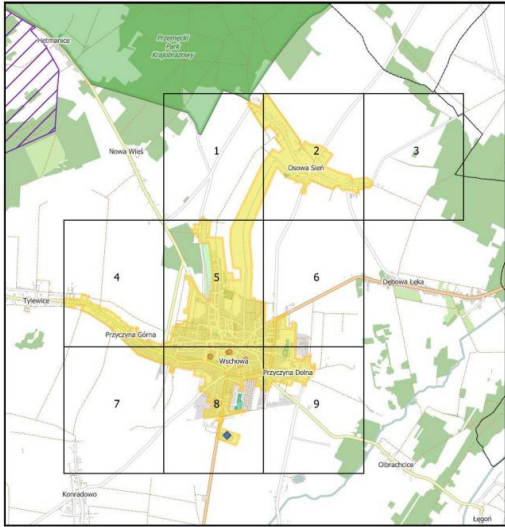
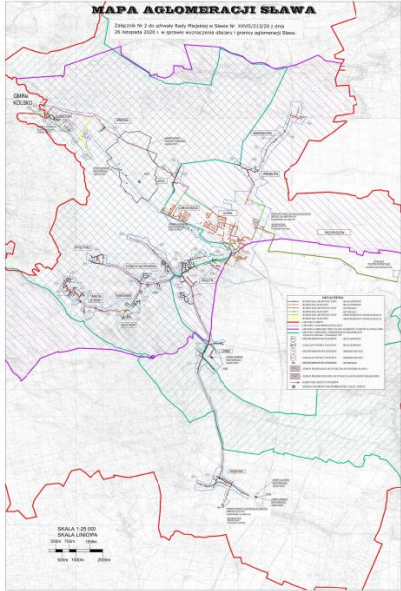
Na terenie powiatu funkcjonuje 1 oczyszczalnia biologiczna ścieków przemysłowych, o całkowitej przepustowości projektowej 90m³/d. Roczna ogólna ilość odprowadzanych ścieków przemysłowych wyniosła 421dam³, z czego ilość ścieków przemysłowych odprowadzonych do sieci kanalizacyjnej wynosiła 403 dam³, a 18 dam³ było oczyszczanych biologicznie (2020 r.).

W tabeli 10 zestawiono wyznaczone na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego aglomeracje zgodnie z AKPOŚK 2017 z uwzględnieniem danych wynikających z VI aktualizacji. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK) jest dokumentem strategicznym, w którym przeanalizowano potrzeby i zaplanowano działania obejmujące wyposażenie aglomeracji miejskich i wiejskich (o RLM \geq 2 000) w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków.

Tabela 10. Aglomeracje wyznaczone dla powiatu wschowskiego.

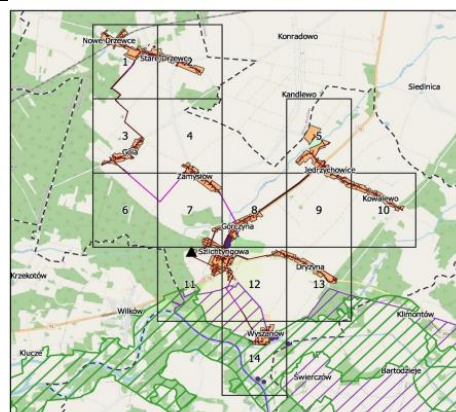
Id. nazwa aglomeracji	RLM aglomeracji zgodnie z rozporządzeniem	RLM aglomeracji zgodnie z obowiązującą uchwałą	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych	liczba mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego [% RLM]
			AKPOŚ 2017 AKPOŚ v.2021	AKPOŚ 2017 AKPOŚ v.2021	AKPOŚ 2017 AKPOŚ v. 2021	AKPOŚ 2017 AKPOŚ v.2021
PLLU013 Wschowa	17376	17410	15386	479	18	97,00
			15323	180	133	98,20
PLLU023 Sława	29874	32128	4747	3154	120	69,00
			4779	3270	146	68,83
PLLU042 Szlichtyngowa	5137	4842	5007	111	9	98,00
			4808	0	34	99,30

Tabela 11. Charakterystyka systemów gospodarki ściekowej w powiecie wschowskim wg aglomeracji.

<p>Wschowa: oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu i fosforu spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji < 100 000 RLM. Zarządcą oczyszczalni ścieków jest Spółka Komunalna Wschowa Sp. z o.o ul. Daszyńskiego 10, 67-400 Wschowa. Oczyszczalnia zlokalizowana przy ul. Kazimierza Wielkiego 24, we Wschowie. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracji szczegółowej R-Z w km 2+700. Projektowa średnia dobowa przepustowość oczyszczalni ścieków 6700m³/d (RLM 43750). Siecią kanalizacyjną obsługiwane są 84 zakłady przemysłowe, nie planuje się przyłączenia nowych. Do 2027r. nie jest planowana budowa/modernizacja oczyszczalni ścieków</p> <p>UCHWAŁA NR XXIII/219/2020 RADY MIEJSKIEJ WE WSCHOWIE z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Wschowa</p>	 <p>Legenda</p> <ul style="list-style-type: none"> Oczyszczalnia ścieków Obszar aglomeracji Wschowa Granica gminy UJĘCIA WODY Parki krajobrazowe Strefy ochrony bezpośredniej Pomniki przyrody
<p>Sława: oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu i fosforu spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji < 100 000 RLM. Oczyszczalnia zlokalizowana jest przy ul. Długiej 1, 67-410 Sława. Zarządcą oczyszczalni ścieków jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Kanał Moczar w km 0+000. Projektowa średnia dobowa przepustowość oczyszczalni ścieków 3000m³/d (RLM 45000). Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 10 dużych zakładów przemysłowych, nie planuje się podłączenia kolejnych. Do roku 2025 planowana jest budowa oczyszczalni ścieków w Krążkowie o Q_{dśr} = 800 m³/d (RLM 8000).</p> <p>UCHWAŁA NR XXVII/213/20 RADY MIEJSKIEJ W SŁAWIE z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granicy aglomeracji Sława</p>	 <p>MAPA AGLOMERACJI SŁAWA</p> <p>Załącznik Nr 2 do uchwały Rady Miejskiej w Sławie Nr 3000/01/20 z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granicy aglomeracji Sława</p> <p>SKALA 1:25 000 SKALA LICZBOWA 0 500 1000</p>

Szlichtyngowa: oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu i fosforu spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji < 100 000 RLM. Zarządcą oczyszczalni ścieków jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej ul. Rynek 10, 67-407 Szlichtyngowa. Grupowa Oczyszczalnia Ścieków zlokalizowana jest w Górczynie w dz. 53/1. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Rów Krzycki za pośrednictwem rowu R-K w km 1+325. Projektowa średnia dobowa przepustowość oczyszczalni ścieków 985m³/d (RLM 5150) Na terenie aglomeracji do sieci kanalizacyjnej nie są podłączone zakłady przemysłowe i nie planuje się podłączenia.

UCHWAŁA NR XXI/170/20 RADY MIEJSKIEJ SZLICHTYNGOWA z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Szlichtyngowa

Legenda

- ▲ Oczyszczalnia Ścieków
- Istniejąca sieć kanalizacji sanitarnej - dostarczona mapa
- Istniejąca sieć kanalizacji sanitarnej- geoportal Wschowa
- Granice gmin
- Wyznaczona granica aglomeracji
- Pomnik przyrody
- Natura 2000
- Obszar Chronionego Krajobrazu
- Ujęcie wody

W 2020 r. nastąpiła weryfikacja i określenie nowych granic obszaru aglomeracji Sława poprzez włączenie części miejscowości Lubiatów znajdującej się na terenie gminy Kolsko, co związane było z bliskością obszaru do budowanej sieci kanalizacyjnej.

Gmina Szlichtyngowa dąży w przyszłości do wykonania inwestycji związanej z wykonaniem kanalizacji do ostatniej nie podłączonej do oczyszczalni ścieków miejscowości Małe Drzewce. Będzie to sieć o długości ok. 2,5 km z niezbędną infrastrukturą, zapewni odbiór ścieków 88 mieszkańcom. Realizacja inwestycji pozwoli uzyskać 100% skanalizowanie gminy. Obecnie nie przewiduje się włączenia tej miejscowości do aglomeracji, gdyż nie jest spełniony minimalny warunek wskaźnika koncentracji na ww. obszarze.

7. Inne potrzeby/problemy

Nie określono.

8. Cele strategiczne

1. Na terenie powiatu wschowskiego należy podjąć szereg działań ukierunkowanych na rozwiązanie problemów eksploatacyjnych infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej. Priorytetowo powinny być zaplanowane i realizowane inwestycje związane z gospodarką ściekową – modernizacja oczyszczalni ścieków.
2. Istotne jest również wzmocnienie retencjonowania wody przez działania strukturotwórcze, a także budowa lokalnych zbiorników wodnych w ramach programów małej retencji.
3. W powiecie wschowskim priorytetowym działaniem powinno być zapewnienie mieszkańcom obszarów wiejskich dostępu do sieci kanalizacyjnej, jednocześnie z bezpiecznym i bezawaryjnym użytkowaniem istniejących rozwiązań. Mieszkańcy nie podłączeni do sieci kanalizacyjnej gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych lub są one oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków. Rozwiązania te obarczone są dużym ryzykiem negatywnego wpływu na środowisko w wyniku niewłaściwej eksploatacji przez użytkowników lub świadomego działania np. przez rozszczelnienie zbiorników na nieczystości ciekłe i nielegalne pozbywanie się ścieków przez ich zrzut do gruntu lub wód.

9. Lista inwestycji i lokalnych działań do podjęcia w powiecie wschowskim

Tabela 12. Zestawienie niezbędnych inwestycji w poprawę gospodarki wodnej na terenie powiatu wschowskiego, woj. lubuskie.

Gmina	RZGW	Zarząd zlewni	Nazwa inwestycji	Całkowity zakres rzeczowy zadania /krótki opis, w tym parametry techniczne	Współrzędne X,Y w układzie 92	Stopień przygotowania inwestycji	Zakres wymaganej dokumentacji	Okres realizacji inwestycji	Szacowany koszt zadania [zł]	Rodzaj podmiotu odpowiedzialnego za dalsze utrzymanie inwestycji	Obszar oddziaływania na grunty rolne (ha)
Szlichtyngowa	Wrocław	Zielona Góra	Modernizacja oczyszczalni ścieków	-	-	-	dokumentacja projektowo - kosztorysowa,	do 2030	20 000 000	Gmina Szlichtyngowa	obszar gminy
Szlichtyngowa	Wrocław	Zielona Góra	Modernizacja sieci wodociągowej na terenie Gminy Szlichtyngowa	wymiana sieci przesyłowej (magistrali) wodociągo we pomiędzy miejscowościami j na terenie Gminy Szlichtyngowa	-	-	dokumentacja projektowo - kosztorysowa,	do 2030	50 000 000	Gmina Szlichtyngowa	obszar gminy
Szlichtyngowa	Wrocław	Zielona Góra	Oczyszczanie zbiorników wodnych na terenie Gminy, wykonanie zbiorników retencyjnych.	oczyszczanie zbiorników wodnych zlokalizowanych na terenie Gminy Szlichtyngowa (stawów), tj. m.in. skarpowanie, odmulenie zbiorników wodnych na terenie gminy wraz ze wzmocnieniem skarp, przyczółków wlotów i wylotów, miejscowa wymiana rurociągów, zastosowanie kart	-	oczyszczony o 2 stawy	uzyskanie pozwoleń wodnoprawnych	do 2030	2 000 000	Gmina Szlichtyngowa	obszar gminy
Szlichtyngowa	Wrocław	Zielona Góra	Działania wspierające ograniczenie zużycia zasobów wody	prowadzenie kampanii informacyjnej wśród mieszkańców Gminy, głównie w szkołach	-	-	-	ciągła	100 000	Gmina Szlichtyngowa	obszar gminy

Szlichtyngowa	Wrocław	Zielona Góra	Budowa, modernizacja i wyposażenie systemów zabezpieczeń obiektów kanalizacyjnych	-	-	-	dokumentacja projektowo-kosztorysowa	do 2030	5 000 000	Gmina Szlichtyngowa	obszar gminy
Szlichtyngowa	Wrocław	Zielona Góra	Modernizacja i częściowa wymiana rurociągów pod miastem Szlichtyngowa i innymi miejscowościami.	modernizacja, przebudowa głównych rurociągów pod miastem Szlichtyngowa oraz na terenie okolicznych miejscowości	-	-	dokumentacja projektowo-kosztorysowa	do 2030	10 000 000	Gmina Szlichtyngowa	obszar gminy
Szlichtyngowa	Wrocław	Zielona Góra	Budowa rurociągu od kościoła do stawu przy remizie OSP w Goli	wykonanie rurociągu w pasie drogi powiatowej w Goli wraz z połączeniem ze stawem w Goli celem natlenienia zbiornika (przywrócenie ekosystemu)	-	-	dokumentacja projektowo-kosztorysowa	do 2030	500 000	Gmina Szlichtyngowa	obszar sołectwa Gola
Szlichtyngowa	Wrocław	Zielona Góra	naprawa i remonty obiektów mostowych nad ciekami wodnymi	modernizacja obiektu mostowego nad Rowem Krzyckim (droga z Górczyny do Goli), kładek.	-	-	dokumentacja projektowo-kosztorysowa	do 2030	500 000	Gmina Szlichtyngowa	obszar gminy

10. Wykorzystane materiały

Akty prawne, dokumenty urzędów i JST:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy; Dz.U. poz. 1615 z 3 września 2021 r.
- Załącznik Nr 1 do Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy. Lista zadań inwestycyjnych z PPI służących zwiększeniu retencji oraz wspierających przeciwdziałanie skutkom suszy - lista A.
- Załącznik Nr 2 do Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy. Lista zadań inwestycyjnych związanych ze zwiększeniem retencji korytowej w zlewniach na obszarach wiejskich - lista B.
- Załącznik Nr 3 do Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy. Lista inwestycji zgłoszonych przez podmioty zewnętrzne (spoza PGW WP) - lista C.
- Załącznik Nr 4 do Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy. Katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.
- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030; Uchwała Sejmiku Województwa Lubuskiego XXVIII/397/21 z dnia 15 lutego 2021 r.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego; Uchwała Sejmiku Województwa Lubuskiego XLI/667/18 z dnia 23 kwietnia 2018 r.
- Opracowanie ekofizjograficzne Województwa Lubuskiego. Przyroda ożywiona. Zarząd Województwa Lubuskiego. Zielona Góra. 2008.
- Rejestr rezerwatów przyrody województwa lubuskiego – stan na 3 sierpnia 2022 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr obszarów chronionego krajobrazu – stan na 27 kwietnia 2022 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr zespołów przyrodniczo-krajobrazowych województwa lubuskiego – stan na 5 maja 2021 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr parków krajobrazowych województwa lubuskiego – stan na 21 maja 2021 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr pomników przyrody województwa lubuskiego – stan na 2 czerwca 2022 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr użytków ekologicznych województwa lubuskiego – stan na 16 marca 2022 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Rejestr stanowisk dokumentacyjnych województwa lubuskiego – stan na 25 stycznia 2016 r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Gorzów Wlkp.
- Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków, AKPOŚ 2017, Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych.
- Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków, AKPOŚ 2020, projekt 2020 r.
- Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030; Uchwała nr XXVII/181/2021 Rady Powiatu Wschowskiego z dnia 25 października 2021 r.
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wschowskiego na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 roku wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko; Uchwała Nr IV/21/2019 Rady Powiatu Wschowskiego z dnia 5 lutego 2019 r.
- Program Ochrony Środowiska dla Gmin / Miast / Miast i Gmin

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gmin
- UCHWAŁA NR XXIII/219/2020 RADY MIEJSKIEJ WE WSCHOWIE z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Wschowa
- UCHWAŁA NR XXVII/213/20 RADY MIEJSKIEJ W SŁAWIE z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granicy aglomeracji Sława
- UCHWAŁA NR XXI/170/20 RADY MIEJSKIEJ SZLICHTYNGOWA z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Szlichtyngowa

Opracowania literaturowe:

- Wytwarzanie energii elektrycznej w Polsce w małych instalacjach OZE Raport Prezesa URE za 2020 rok, Warszawa 2021.
- Podręcznik dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych. Opracowanie krajowego programu renaturyzacji wód powierzchniowych, red. Ilona Biedroń, Kraków, 2020.
- Łabędzki L., Kasperska-Wołowicz W., 2022. Klimatyczny bilans wodny w skali Świata, kontynentu, Polski (opady, susze). Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badawczy Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego, Woda w rolnictwie i na obszarach wiejskich. CDR w Brwinowie, https://woda.cdr.gov.pl/images/aktualnosci/Klimatyczny_bilans_wodny.pdf; Dostęp 12-08-2022.
- IUNG-PIB, 2022. Klimatyczny Bilans Wodny za okres od 21 kwietnia do 20 czerwca 2021. Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, <https://www.iung.pl/2021/06/23/klimatyczny-bilans-wodny-za-okres-od-21-kwietnia-do-20-czerwca-2021/>; Dostęp 12-08-2022.
- Stop suszy. Opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. https://stopsuszy.pl/stop_suszy_2020/; Dostęp 12-08-2022.
- Matusiak R., 2020. Na czym polega mała retencja? Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. <https://www.wody.gov.pl/edukacja/na-czym-polega-mala-retencja>; Dostęp 12-08-2022.
- Kaca E., 2015. Program rozwoju melioracji wodnych w perspektywie średnio- i długookresowej. Województwo lubuskie. Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach. Zakład Inżynierii Wodnej i Melioracji. Wyd. ITP. Falenty.

Źródła danych, dostęp wrzesień 2022

- SMSR – System Monitoringu Suszy Rolniczej. Zagrożenie suszą na poziomie gminy (Rok: 2020); Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, <http://geoserver.iung.pulawy.pl/tabele/0811/>.
- Wykresy wskaźnika wilgotności gleby. Rozkład przestrzenny wskaźnika wilgotności gleby. Agrometeo. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowy Instytut Badawczy. https://agrometeo.imgw.pl/monitoring/susza_glebowa.
- Ochrona środowiska 2021, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2021
- <https://www.geoportal.pl>
- <https://www.korytarze.pl/mapa/mapa-korytarzy-ekologicznych-w-polsce>
- <https://www.gorzow.rdos.gov.pl>
- <https://www.wroclaw.wody.gov.pl>

- Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski (<https://geolog.pgi.gov.pl/>), powiat zielonogórski, arkusze: 577, 578, 614, 615.
- Statystyczne Vademecum Samorządowca, 2020. Powiat wschowski. Urząd Statystyczny w Zielonej Górze.
- Portrety powiatów i gmin województwa lubuskiego w 2020r. <https://zielonagora.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/inne-opracowania/portrety-powiatow-i-gmin-województwa-lubuskiego-w-2020-r-,5,7.html>.
- Bank Danych Lokalnych, 2022. Powiat wschowski: Gospodarka Mieszkaniowa I Komunalna.
- Bank Danych Lokalnych, 2022. Powiat wschowski: Stan i ochrona środowiska.
- Rocznik Statystyczny - Województwo lubuskie. Podregiony, powiaty, gminy, 2018.
- IUNG-PIB, 2022. Zagrożenie suszą na poziomie gminy. Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, <https://susza.iung.pulawy.pl/>.
- IUNG-PIB, 2020. System Monitoringu Suszy Rolniczej. Zagrożenie suszą na poziomie gminy (Rok: 2020). Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, <http://geoserver.iung.pulawy.pl/tabele/0801/>.
- Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania; Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16, red. Ilona Biedroń, projekt i raport zbiorczy, badania pilotażowe wraz z załącznikami.